

Rozliczanie kosztów działalności pomocniczej

Działalność (produkcja) pomocnicza dla wielu jednostek gospodarczych jest nieodłącznym elementem podstawowej działalności operacyjnej. Składają się na nią wyodrębnione organizacyjnie i ewidencyjnie wydziały, które świadczą swoje usługi na rzecz innych jednostek wewnątrz przedsiębiorstwa, tj. wydziałów podstawowych, komórek zarządu i sprzedaży, a także innych wydziałów pomocniczych.

Działalność pomocnicza prowadzona jest przede wszystkim na wewnętrzne potrzeby jednostki gospodarczej, ale czasami część świadczeń (nadwyżki) może być sprzedawana na zewnątrz.

Najczęściej występującymi w praktyce wydziałami pomocniczymi są:

- Wydziały transportu wewnętrznego i zewnętrznego oraz usług sprzętowych;
- Wydziały energetyczne (elektrownie, kotłownie, gazownie);
- Wydziały budowlano-montażowe i remontowo-konserwacyjne;
- Wydziały wytwórcze (produkujące np.: narzędzia, części zamienne, opakowania);
- Wydziały obsługi informatycznej, prawnej i tłumaczeniowej;
- Wydziały o charakterze rozwojowym (laboratoria, biura projektowe, ośrodki rozwojowe);
- Wydziały o charakterze socjalno-bytowym (stołówki, ośrodki wczasowe).

Ze względu na charakter świadczeń wydziałów produkcji pomocniczej można je podzielić na:

- ⇒ jednorodne;
- ⇒ różnorodne.

Ze względu na kierunki świadczeń poszczególnych wydziałów pomocniczych, rozliczenia międzywydziałowe można podzielić na te, w których:

- ⇒ nie występują świadczenia pomiędzy wydziałami pomocniczymi;
- ⇒ występują jednokierunkowe świadczenia pomiędzy wydziałami pomocniczymi;
- ⇒ występują wielokierunkowe świadczenia wzajemne między wydziałami pomocniczymi.

W celu rozliczenia kosztów produkcji pomocniczej konieczne jest ustalenie:

- sumy kosztów poszczególnych wydziałów pomocniczych;
- ilości usług świadczonych przez wydział pomocniczy;
- ilości usług świadczonych dla poszczególnych odbiorców.

W celu ustalenia ilości usług przypadających na określonych odbiorców niezbędne są urządzenia pomiarowe zainstalowane na wydziałach (np.: liczniki wskazujące zużycie energii, gazu, wody). Jeśli nie ma urządzeń pomiarowych należy stosować klucze rozliczeniowe (podziałowe) kosztów. Koszty wydziałów pomocniczych rozlicza się wg stawek rzeczywistych lub stawek umownych.

Rozliczanie kosztów wydziałów pomocniczych wg stawek rzeczywistych dokonuje się następująco:

$$k_j = K_c / q$$

k_j - poszukiwany jednostkowy koszt świadczeń rozliczanego wydziału

K_c - pełna suma kosztów rozliczanego wydziału produkcji pomocniczej

q - łączne rozmiary świadczeń rozliczanego wydziału

Odbiorców usług obciąża się kosztami, które ustala się wg wzoru:

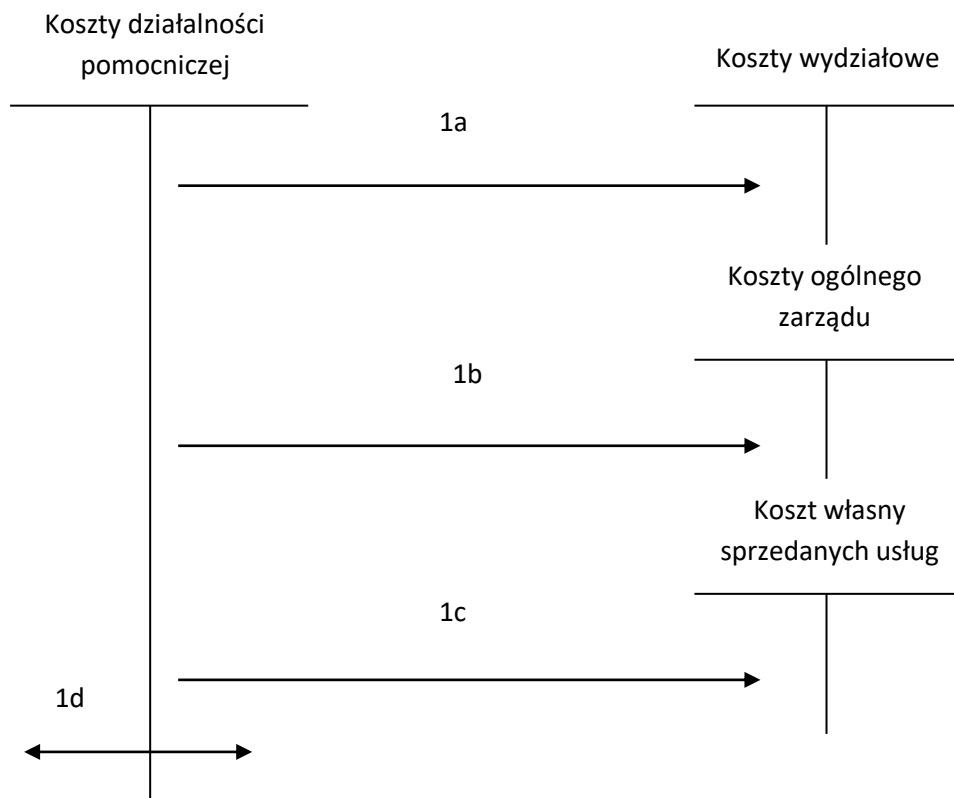
$$K_{C1} = q \times k_j$$

K_{C1} - suma kosztów obciążających odbiorcę usług

Rozliczanie kosztów wydziałów pomocniczych wg stawek umownych dokonuje się ustalając je na podstawie planowanego kosztu wytworzenia, rzeczywistego kosztu wytworzenia z poprzedniego okresu lub ceny stosowanej przez dostawców tego rodzaju usług.

Koszty działalności pomocniczej ewidencjonowane są na koncie „Koszty działalności pomocniczej”. Do tego konta należy prowadzić ewidencję analityczną w przekroju poszczególnych wydziałów.

Schemat ewidencji rozliczenia kosztów działalności pomocniczej

Objaśnienia operacji:

1. PK – rozliczenie kosztów działalności pomocniczej
 - a) koszty przypadające na działalność podstawową
 - b) koszty przypadające na zarząd jednostki
 - c) koszty usług świadczone na rzecz innych jednostek
 - d) koszty wydziału działalności pomocniczej przypadające na rzecz jej innego wydziału.

Na koniec okresu sprawozdawczego konto „Koszty działalności pomocniczej” nie może wykazywać salda końcowego, gdyż wszystkie koszty działalności pomocniczej muszą zostać rozliczone.

Metody rozliczania kosztów wydziałów pomocniczych

Jeśli nie występują wzajemne świadczenia pomiędzy wydziałami produkcji pomocniczej, rozliczenie kosztów tej produkcji dokonywane jest za pomocą:

- 1) metody kosztu rzeczywistego;
- 2) metody kosztu planowanego.

W przypadku gdy występują sprzężenia zwrotne pomiędzy wydziałami produkcji pomocniczej, przebieg rozliczeń jest bardziej złożony i często łączy się ze stosowaniem pewnych uproszczeń, między innymi kosztu planowanego.

Rozliczenie kosztów produkcji pomocniczej może być tu prowadzone wg jednej z metod opisanych w literaturze przedmiotu:

- 1) metoda bezpośrednia,
- 2) metoda układu równań (macierzowa, algebraiczna),
- 3) metoda kolejnych przybliżeń (iteracyjna),
- 4) metoda zamykania zamówienia (stopniowa, sekwencyjna),
- 5) metoda kosztów (stawek) planowanych,
- 6) metoda kosztów częściowo planowanych a częściowo rzeczywistych.

[file:///C:/Users/SK/Downloads/rozliczanie.produkcji.pomocniczej\(2\).pdf](file:///C:/Users/SK/Downloads/rozliczanie.produkcji.pomocniczej(2).pdf)

Zadanie 1

W przedsiębiorstwie przemysłowym na koniec grudnia ustalono koszty działalności pomocniczej w wysokości 176 000 zł. W ramach prowadzonej działalności wyszczególnia się następujące wydziały i poniesione przez nie koszty:

Wydział transportowy 56 000 zł

Wydział energetyczny 84 000 zł

Wydział remontowy 36 000 zł.

Proszę dokonać rozliczenia kosztów działalności pomocniczej i obciążyć tymi kosztami poszczególne wydziały, wiedząc, że świadczyły one usługi przedstawione w poniższej tabeli.

Lp.	Nazwa wydziału	Rodzaj usługi
1	Wydział energetyczny wytworzył i dostarczył energię dla: a) wydziału remontowego b) wydziału transportowego c) wydziałów produkcji podstawowej d) administracji	800 kWh 200 kWh 2 600 kWh 600 kWh
2	Wydział transportowy wykonał przewozy na rzecz: a) wydziału remontowego b) wydziału zaopatrzenia c) wydziału sprzedaży	600 km 3 400 km 2 000 km
3	Wydział remontowy wykonał remonty na wydziale produkcji podstawowej	

Zadanie 2

Jednostka prowadzi dwa wydziały produkcji pomocniczej: wydział remontowy i wydział transportowy. Na koniec miesiąca koszty wyniosły:

a) wydział remontowy 50 000 zł

b) wydział transportowy 124 000 zł.

W ciągu miesiąca wydziały pomocnicze świadczyły usługi:

a) wydział remontowy 5 000 rh z tego na potrzeby:

- działalności podstawowej 700 rh
- wydziału transportowego 4 000 rh
- zarządu 300 rh

b) wydział transportowy 20 500 km, z tego na potrzeby:

- działalności podstawowej 18 000 km
- zarządu 1 000 km
- innych jednostek 1 500 km.

Należy:

- 1) dokonać rozliczenia kosztów działalności pomocniczej;
- 2) napisać treść operacji gospodarczych dotyczących rozliczenia kosztów działalności pomocniczej;
- 3) otworzyć konta stanami początkowymi (syntetyczne i analityczne);
- 4) zaksięgować operacje gospodarcze;
- 5) uzgodnić ewidencję na koncie syntetycznym „Koszty działalności pomocniczej” a kontami analitycznymi.

Zadanie 3

W strukturze organizacyjnej przedsiębiorstwa produkcyjnego wyodrębniono dwa wydziały produkcji podstawowej: wydział mechaniczny i wydział montażowy oraz dwa wydziały produkcji pomocniczej: warsztat remontowy i oczyszczalnię ścieków. W ostatnim okresie zarejestrowano następujące koszty wydziałów produkcji pomocniczej:

Oczyszczalnia ścieków: 108 000 zł

Warsztat remontowy: 52 000 zł

Dodatkowe informacje, przedstawione w tabeli, dotyczą przekazywanych świadczeń przez wydziały produkcji pomocniczej.

Odbiorcy świadczeń	Oczyszczalnia ścieków (w hektolitrach ścieków)	Warsztat remontowy (w roboczogodzinach)
Wydział mechaniczny	60 000	1200
Wydział montażowy	40 000	300
Oczyszczalnia ścieków Stawka planowana oczyszczalni ścieków 1 zł/hl	-	300
Warsztat remontowy Stawka planowana warsztatu remontowego 50 zł/rh	20 000	-
	120 000	1 800

Na podstawie powyższych danych proszę dokonać rozliczenia kosztów produkcji pomocniczej stosując następujące metody:

- 1) metodę bezpośrednią;
- 2) metodę stopniową;
- 3) metodę układu równań;
- 4) metodę stawek częściowo planowanych, częściowo rzeczywistych;
- 5) metodę stawek planowanych.